

Варіанти контрольних завдань

Варіант № 1.

1. Розкрийте зміст поняття “первісне нагромадження капіталу”. Визначте його економічне підґрунтя, джерела та результати. Поясніть, якими факторами обумовлені національні особливості цього процесу.
2. Складіть порівняльну таблицю соціально-економічної політики урядів Центральної Ради, Гетьманату та Директорії та ЗУНР. Охарактеризуйте результати та наслідки впровадження цієї політики.
3. Проаналізуйте особливості вивозу капіталу в світовому господарстві в ХХ ст. Охарактеризуйте політику країн-інвесторів (донорів) та країн, що отримують інвестиції (реципієнтів). Який, на Вашу думку, інвестиційний клімат в Україні? Яке Ваше ставлення до іноземних інвестицій в економіку України? Свою відповідь обґрунтуйте.

Варіант № 2.

1. Розкрийте зміст поняття “друге видання кріпацтва” (Ф. Енгельс). Визначте його причини, хронологічні й географічні рамки, наслідки. Чи можна стверджувати, що це явище набуло поширення й на українських землях? Наведіть факти на підтвердження Вашої думки.
2. Розкрийте сутність політики протекціонізму, на конкретних фактах доведіть її раціональність за певних історичних обставин як фактора економічного піднесення провідних країн світу, вкажіть на її переваги та недоліки. Чи є доцільним запровадження протекціоністської політики в Україні? Чому?
3. Проаналізуйте соціально-економічні наслідки Першої та Другої світових війн, визначте їх спільні риси та відмінності. Чим Ви можете їх пояснити?

Варіант № 3.

1. Розкрийте зміст поняття „неолітична революція”, визначте фактори, що зумовили даний процес. Чи можна стверджувати, що трипільська культура належить до даного періоду? Свою відповідь аргументуйте.
2. За допомогою конкретних історичних фактів доведіть, що у ХІХ ст. в провідних країнах світу відбувається завершення переходу від аграрної до індустріальної цивілізації. Яке місце в цьому процесі займали українські землі?
3. Проаналізуйте процеси регіональної економічної інтеграції у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст., виокремте їх основні тенденції. Покажіть специфіку цього процесу в соціалістичних країнах у 1950-80-ті рр., у країнах Латинської Америки та Південно-Східної Азії. Які, на Вашу думку, перспективи участі України в європейському інтеграційному процесі?

Варіант № 4.

1. Розкрийте зміст поняття „східне рабство”? У чому його специфіка на відміну від класичного?
2. Охарактеризуйте соціально-економічні завоювання українського народу в ході Національно-Визвольної війни 1648-1657 рр. Чи можна стверджувати, що наприкінці ХVІІ – у першій половині ХVІІІ ст. в Україні відбувається процес ре-феодалізації? Аргументуйте свою точку зору.
3. Визначте тенденції та напрямки розвитку світового господарства у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Охарактеризуйте структурні зрушення, що відбулися у світовому господарстві.

Варіант № 5.

1. Чому Давню Грецію й Давній Рим називають країнами класичного рабовласництва? Охарактеризуйте основні риси їх господарського укладу, визначте спільні риси та відмінності.
2. Розкрийте зміст поняття “фільваркова система”. Охарактеризуйте причини та наслідки запровадження фільваркової системи на українських землях у XVI–XVII ст.
3. Дайте порівняльну характеристику чинникам, що сприяли реалізації “економічного дива” у Німеччині та в Японії. Як Ви вважаєте, що з досвіду цих країн можна застосувати для подолання кризових явищ у сучасній українській економіці?

Варіант № 6.

1. Простежте еволюцію господарства Стародавнього Риму від періоду республіки до доби імперії. Через які соціально-економічні причини зазнало краху античне рабовласницьке суспільство?
2. Проаналізуйте механізм формування й розвитку національних (на прикладі окремої країни) і світового ринків, визначте його складові. Виділіть фактори, що сприяли й гальмували цей процес.
3. Порівняйте аграрні реформи 1848, 1861 та 1906-1911 рр. в Україні. Проаналізуйте їх причини, зміст та наслідки. У чому, на Вашу думку, полягало прогресивне значення століпінської аграрної реформи?

Варіант № 7.

1. Простежте економічні зв'язки між метрополіями та грецькими колоніями на прикладі Північного Причорномор'я. Яку роль відігравали грецькі поліси в економічному розвитку даного регіону?
2. Охарактеризуйте передумови, основні етапи та наслідки промислового перевороту в Україні. Які його особливості? Які відмінності даного процесу на західноукраїнських землях?
3. Виявіть спільні риси та особливості економічних реформ 1950-70-х рр. в Японії та 1980-90-х рр. в Китаї. Чим, на Вашу думку, викликаний специфічний азіатський варіант економічних реформ? Які його результати?

Варіант № 8.

1. Охарактеризуйте шляхи формування, форми і типи власності в добу середньовіччя.
2. Порівняйте соціально-економічні причини та наслідки Національно-визвольної війни українського народу 1648-1657 рр. та європейських революцій у Нідерландах та в Англії. Чи погоджуєтесь Ви з думкою українських істориків В. Смолія та В. Степанкова про спорідненість даних історичних подій? Чому? Свою відповідь обґрунтуйте.
3. Проаналізуйте основні напрямки економічної політики в 1980-х – на початку 1990-х рр. у США, Великобританії, ФРН. Складіть порівняльну таблицю. Ідеї яких економічних теорій покладені в основу урядового курсу в даних країнах?

Варіант № 9.

1. Якими чинниками обумовлена еволюція феодального маєтку протягом XI–XV ст.? Визначте її причини та наслідки. Розкрийте зміни у сеньйоріально-селянських відносинах протягом цього періоду.
2. Дайте порівняльну характеристику господарству старшини, козаків та селян в Українській гетьманській державі XVII–XVIII ст. Наведіть приклади на підтвердження того, що протягом даного періоду в Україні існував фермерський тип господарства.

3. На конкретних фактах з історії окремих країн охарактеризуйте значення науково-технічного прогресу для розвитку національних господарств і світової економіки в цілому.

Варіант № 10.

1. Охарактеризуйте процес аграрного перевороту в Англії, його результати та наслідки. Які факти свідчать про прогресивний розвиток сільського господарства у країнах Західної Європи в період становлення індустріальної цивілізації?
2. Чи погоджуєтесь Ви з тезою, що Російська та Австро-Угорська імперії проводили щодо України колонізаторську економічну політику. Чому? Доведіть свою думку за допомогою конкретних історичних фактів.
3. Проаналізуйте зміни, які відбулися в структурі промислового виробництва в останні роки:
  - а) економічно розвинених країн;
  - б) країн колишнього соціалістичного табору;
  - в) країн, що розвиваються?

Варіант № 11.

1. Розкрийте значення буржуазних революцій XVI–XVIII ст. для становлення індустріального суспільства. Чи є справедливою думка, що Велика Французька революція знаменувала собою завершення феодалізму в країнах Західної Європи? Аргументуйте Вашу відповідь.
2. На конкретних прикладах проілюструйте зростання товарності сільськогосподарського виробництва в Україні у XVII–XVIII ст.
3. Визначте соціально-економічні проблеми, що існують нині в країнах третього світу. Чи підтримуєте Ви думку, що біполярний поділ світу “Схід-Захід” змінився на “Північ-Південь” (розвинуті країни – країни, що розвиваються)? Аргументуйте свою точку зору. До якого регіону (за цією ознакою) Ви відносити Україну?

Варіант № 12.

1. Складіть порівняльну таблицю процесів становлення феодального господарства у Франції, Англії та Німеччині, виділіть спільні риси та особливості. Якими факторами, на Вашу думку, можна пояснити існуючі розбіжності?
2. Простежте процес становлення фермерського господарства (на прикладі окремих країн). Доведіть тезу про формування даного типу господарства на території України в пореформений період.
3. Розкрийте стратегію економічної політики нових індустріальних країн. Як Ви вважаєте, чи можна використати їх досвід для подолання структурної кризи української економіки? Аргументуйте свою відповідь.

Варіант № 13.

1. Охарактеризуйте причини, зміст та наслідки піднесення західноєвропейських міст у добу класичного середньовіччя. Назвіть найбільші економічні центри середньовічної Європи, визначте фактори, що сприяли їх господарському піднесенню.
2. Розкрийте основний зміст процесу індустріалізації. Покажіть динаміку та особливості індустріального розвитку Великобританії, Німеччини та США в останній третині XIX – на початку XX ст.
3. Охарактеризуйте місце України у світогосподарських зв'язках наприкінці XX – на початку XXI ст. Простежте зміни, що відбулися в зовнішньоекономічній діяльності України за період незалежності.

Варіант № 14.

1. Охарактеризуйте риси та характер європейської торгівлі в добу середньовіччя, її головні шляхи і райони. Яке місце займала Київська Русь у світогосподарських зв'язках того часу? Які події вплинули на занепад її зовнішньоекономічної діяльності? Чому?
2. Визначте спільні риси та особливості промислового перевороту в Англії, Франції, Німеччині, Австрії, США та Росії. Складіть порівняльну таблицю.
3. Простежте загальні напрямки діяльності урядів східноєвропейських країн у справі економічного регулювання в постсоціалістичний період, результати цієї політики на початок XXI ст., проблеми й перспективи подальшого розвитку.

Варіант № 15.

1. Охарактеризуйте відносини власності в українських землях в IX – першій половині XIV ст. У чому їх специфіка на відміну від “класичного” французького варіанту? Свою відповідь аргументуйте.
2. Доведіть, що наприкінці XIX ст. у світовій економічній системі здійснюється перехід від моно- до поліцентризму. Охарактеризуйте результати та наслідки цього процесу на початку XX ст.
3. Дайте оцінку економічній ціні участі країн у Другій світовій війні. Чому, на Вашу думку, незважаючи на отримання широкомасштабної допомоги за “планом Маршалла”, країни Західної Європи не стали економічним додатком Сполучених Штатів, а перетворились на їх гідного партнера й конкурента?

Варіант № 16.

1. Дайте характеристику категоріям селян, що існували в Київській Русі (за “Руською правдою”). Чим відрізнялось їх становище від селян Західної Європи?
2. Проаналізуйте причини економічного піднесення Італії в XIII–XV ст. Наведіть факти на підтвердження, що саме в цьому регіоні в означений період відбувається зародження банків та комерційного кредиту. Чим Ви можете це пояснити? Які фактори, на Вашу думку, визначили поступовий економічний занепад Італії в другій половині XVI – XVII ст.?
3. Складіть порівняльну характеристику шляхів виходу з світової економічної кризи 1929-1933 рр. (на прикладі Німеччини, Франції та США), визначте спільні риси та відмінності. Чим можна пояснити специфіку заходів по подоланню кризи в цих країнах?

Варіант № 17.

1. Розкрийте особливості господарського розвитку українських земель в другій половині XIV – XVI ст. у складі Польського Королівства та Великого Князівства Литовського. В якій з названих держав українське населення мало більш широкі соціально-економічні права? Чому? Аргументуйте свою точку зору.
2. Дайте визначення сутності промислового перевороту. Проаналізуйте його причини та наслідки. Чому батьківщиною промислового перевороту стала саме Англія? На прикладі цієї країни доведіть взаємозв'язок між аграрним та промисловим переворотом.
3. Розкрийте особливості соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки в другій половині XX ст. Що з досвіду латиноамериканських реформ можна використати у перебудові сучасної української економіки на ринкових засадах? Свою відповідь обґрунтуйте.

Варіант № 18.

1. Проаналізуйте соціально-економічні причини Хрестових походів (XI–XIII ст.), їх наслідки для розвитку країн Європи та Сходу.

2. За допомогою конкретних історичних фактів доведіть, що на зламі століть сформувалося світове господарство. Охарактеризуйте тенденції, що визначали розвиток світової економіки наприкінці XIX – на початку XX ст.
3. Розкрийте передумови виникнення української кооперації, види та найважливіші напрями її діяльності. У чому її специфіка на відміну від кооперації у західних країнах?

Варіант № 19.

1. Наведіть факти, що свідчать про високий рівень ремісництва в період феодалізму. Дайте пояснення цьому явищу та доведіть його економічну раціональність у XII–XV ст. Чим відрізнявся розвиток ремесла в українських землях від західноєвропейського?
2. Розкрийте зміст поняття “світовий ринок”, визначте його основні риси. Коли, на Вашу думку, почалося й коли завершилося його формування? Свою відповідь обґрунтуйте.
3. Проаналізуйте розвиток економіки України наприкінці XX – на початку XXI ст., визначте його основні тенденції. Які проблеми та перспективи розвитку української економіки Ви можете виділити?

Варіант № 20.

1. Визначте основні тенденції у розвитку країн Сходу в добу Середньовіччя. Які фактори зумовили високий рівень їх економічного розвитку порівняно з європейськими країнами? Чому в XVI–XVII ст. співвідношення сил різко змінилось на користь європейських країн? Наведіть факти на підтвердження своєї думки.
2. Порівняйте прусський та американський шлях розвитку буржуазних відносин у сільському господарстві. У чому їх особливості? Який з них, на Вашу думку, є більш прогресивним?
3. Охарактеризуйте причини, результати та наслідки економічних реформ 1960-80-х рр. у Радянському Союзі. Чому вони не досягли бажаних результатів?

Варіант № 21.

1. Простежте зміни, що відбулися в організації внутрішньої та зовнішньої торгівлі європейських країн в XI–XV ст. Якими чинниками вони були зумовлені? Яку роль відігравали українські землі в торгівельних зв'язках цього періоду?
2. Проаналізуйте причини колоніальних загарбань та утворення колоніальних імперій провідними країнами світу. Визначте наслідки колоніалізму для країн-метрополій та їх колоній в XVIII–XIX ст.
3. Визначте основні форми та напрямки розвитку міжнародних економічних відносин у другій половині XX ст. Назвіть основні центри економічного суперництва світового господарства та розкрийте зміст основних протиріч, що існують між ними.

Варіант № 22.

1. За допомогою конкретних історичних фактів доведіть чи спростуйте тезу К. Маркса, що Англія є „класичною країною капіталізму”.
2. На конкретних історичних фактах доведіть тезу, що господарський розвиток українських земель у XVI–XVIII ст. визначався економічними системами Речі Посполитої та російської держави, до яких вони належали.
3. Розкрийте зміст поняття „соціальне ринкове господарство”. Принципи якої економічної теорії покладені в основу даного феномену? Що з досвіду економічної політики Німеччини можна використати для подолання кризи української економіки? Обґрунтуйте свою відповідь.

Варіант № 23.

1. Охарактеризуйте економічні передумови Великих географічних відкриттів, їх наслідки та вплив на розвиток ринкових відносин у Західній Європі.
2. Визначте провідні тенденції у розвитку фінансів та банківської справи в період становлення індустріальної цивілізації. Яка роль даних структур у цьому процесі? Визначте причини та наслідки переходу до класичного монометалізму (системи золотого стандарту) провідних країн світу.
3. Виокремте характерні риси розвитку аграрних відносин в Україні в дореформений період. На конкретних прикладах і фактах розкрийте підприємницький характер сільського господарства України в першій половині XIX ст.

Варіант № 24.

1. Обґрунтуйте положення про те, що зародження індустріального суспільства у країнах Західної Європи почалося наприкінці XV – у XVI ст., визначте чинники, що сприяли й гальмували даний процес.
2. Проаналізуйте провідні тенденції соціально-економічного розвитку України в пореформений період. Яке місце вона займала у системі загальноросійського ринку.
3. Дайте порівняльну характеристику планам Ч. Дауеса та Дж. Маршалла, визначте їх спільні риси та особливості.

Варіант № 25.

1. Дайте визначення мануфактури, її типів. Порівняйте характерні ознаки мануфактурного періоду в країнах Західної Європи, США, Російській державі. У чому полягала специфіка становлення мануфактур на українських землях?
2. Проаналізуйте структурні зміни, які відбулися в економіці провідних країн світу та міжнародному економічному балансі сил протягом останньої третини XIX – на початку XX ст. Визначте причини та наслідки цього процесу.
3. Доведіть, що в 1960-80-х рр. в Україні панував затратний тип економічного розвитку. Обґрунтуйте положення, що в кінці 1970-х рр. у господарстві України розвивалися кризові явища. Чому назріла необхідність перебудови економіки на ринкових засадах?